

A megfigyelő hely földrajzi szélessége nyilván nem pontosan 46, ill. 48 fok, az égitest deklinációja sem kerek érték, ezért a táblázat használatához kis kiegészítéseket kell végeznünk, ami már nem okozhat nagy gondot, és különben sem kell perces pontosságra törekednünk.

Példa. Megfigyelendő égitestünk deklinációja $+11^{\circ},5$, és $47^{\circ},5$ fok szélességen észlelünk. Mennyi ennek az égitestnek a fél napi ive? Mivel $47,5$ és 48 -hoz közelebb van, $+11^{\circ}$ -ra a fél napi iv 6^h53^m . Minthogy fokonként 4 perccel nő a napi iv hossza, $11,5$ fokra a fél napi iv 6^h55^m .

Teljes példa. Számítsuk ki Budapestre, 1971. okt. 27-re a Szaturnusz delelésének, kelésének és nyugvásának időpontját. Az Évkönyv szerint a Szaturnusz koordinátái erre a napra:

rektaszcz. 4^h15^m , dekl. $+19^{\circ}04'$

A csillagidő Budapesten 27-én, az esti órák miatt okt. 28-án 0^h -ra számolva 2^h39^m . Ez azt jelenti, hogy 28-án 0^h -kor a Szaturnusz a nagyobb rektaszecenzió miatt még 1^h36^m -mal a delelés előtt van, tehát csak 28-án hajnali 1^h36^m -kor delel. A $+19^{\circ}$ miatt a Szaturnusz fél napi ive $/47,5^{\circ}$ -ra/ 7^h32^m . Ezt az értéket levonva $1^h36^m / 25^h36^m$ -ból kapjuk, hogy 1971. okt. 27-én a Szaturnusz Budapesten $18^h 04^m$ -kor kel. A fél napi ivet hozzáadva a delelés idejéhez kapjuk, hogy a Szaturnusz 1971. okt. 28-án $9^h 08^m$ -kor nyugszik le. Minthogy ezen a napon a Nap már 16^h36^m -kor lenyugszik, a Szaturnusz felkelésekor már elég sötét van a megfigyeléshez, és egész éjszakán át megfigyelhető.

Igen fontos ezeknek a számításoknak a begyakorlása, hogy ujonnan feltűnő üstökösök és nóvák megfigyelésére felkészülhessünk. Nem mindegy ugyanis, hogy az esti, vagy a hajnali égbolt nyújt megfigyelési alkalmat.

A számítások igen tartalmas foglalkozást adnak szakköröknek, minthogy az írásban kiadott feladatok eredményeinek egyeztetése, megvitatása minden résztvevő számára izgalmas és tanulságos.

dr. Kulín György
igazgató

Mégegyszer: a Merkúr-átvonulás észlelése

Az 1970. május 9-i Merkúr-átvonulásról több helyen is végeztek sikeres észleléseket, ezekről a Föld és Ég hasábjain már beszámoltunk. Utólag kaptuk az alábbi tájékoztatást a veszprémi megfigyelőktől: "Az észlelés 15 cm átmérőjű, 132 cm fókuszu Newton reflektorral történt. A kivetített napkép 150 mm-es volt. Az I. és II. kontaktust nem lehetett észlelni, mert az égbolt telje-

sen felhős volt; csak 9^h után kezdett javulni az időjárás.

III. kontaktus: 1970. máj. 9. 12^h 08^m 50^s,0 UT

IV. " " 12 11 54 UT

A II. kontaktus pontossága $\pm 0,1$ sec, a IV.-é 0,5-1,0 sec, mivel ekkor vékony fátolyfelhő volt az égen. Az észlelési hely közelítő koordinátái: $\varphi \approx 47^{\circ},1$; $\lambda \approx 17^{\circ},9$ E".

Vértes Ernő /Veszprém/

Tekintettel a METEOR 4. számában összehalmozódott, nagy közle-
mény anyagra, észlelési beszámolót nem közlünk. Ezt a követke-
ző számban pótoljuk ki, mivel érdekes beszámolókat kaptunk a
Hold-, Nap-, bolygó-, tüzgömb-, és változócsillag-megfigyelé-
sekről. Munkatársainktól ez úton kérünk türelmet és elnézést.
/Szerk./

METEOR előző számában helytelenül közöltük az Apollo-15 indí-
tási dátumát. A helyes adat: 1971. júl. 26. Leszállás a Holdra:
júl. 30, visszaérkezés a Földre: aug. 7.

CSILLAGOS ÉG /augusztus-szeptember/

Bolygók: Merkúr július utolsó napjaiban és augusztus első néhány
napján az esti égen látszik, nyugat felé. Szeptember elején tün-
nik ismét fel a hajnali égen, napkelte előtt keleti irányban;
észlelésre szept. 10-20 közt van lehetőség. Legnagyobb keleti
olognációja szept. 12-én, 18°-ra a Naptól. A látóhatár felett
10-12°-ra észlelhető. - Vénusz: Nem észlelhető, aug. 27-én fel-
ső együttállásban a Nappal. - Mars: Egész éjszaka látható, szeptem-
berben már az esti égen is jól észlelhető. Nagy földközelsé-
ge aug. 12-én 0,3757 Csillagászati Egység távolsággal. Látszó
átmérője 24,9, fényessége -2,5 magn. Szeptemberben már az esti
órákban észlelhető, távolsága nő. Okt. 1-én a látszó átmérője
17,8, fényessége -1,5 magn. távolsága 0,525 Csill. Egys. = 78,5
mill. km. - Jupiter az esti órákban, a Szaturmusz az éjfél utá-
ni időszakban látható.

A Perseida meteorraj maximuma. Augusztus 11-12 körül lép fel a
híres Perseida meteorraj maximuma, ekkor az óránként feltűnő
meteorok száma átlagosan 50 körül mozog. Észlelést érdemes aug.
7 körül megkezdeni és 15-ig végezni. A legegyszerűbb észlelési
mód az óránként felvillanó meteorok számlálása. /Az adatokat
Mezősi Csaba, Pécs, Vak Bottyán u. 50. gyűjti./

Plejád-fedés augusztus 14-én. Mivel a Hold ekkor már fogyóban
van, a Plejádok - Fiastyúk - legfényesebb csillagainak belépés
a világos oldalon, kilépése a Hold sötét oldalán történik. Az
észlelésre már 3-5 cm-es távcső is alkalmas. Az időpont megha-
tározása 0,1 sec. pontossággal /stopperóra, "top" jelzés/ tör-
ténjék. Az adatokat kérjük Ponori Th. Aurél /Uránia Csillagvizs-
gáló, Budapest/ nevére beküldeni.